

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ

Реалізація продукції — це господарча операція суб'єкта підприємницької діяльності, що передбачає передачу права власності на продукцію (роботи, послуги) іншому суб'єкту підприємницької діяльності в обмін на еквівалентну суму коштів або боргових зобов'язань. Для цілей оподаткування датою реалізації вважається дата передачі права власності на зазначену продукцію (роботи, послуги) згідно з базисними умовами поставки, визначеними сторонами, незалежно від строків здійснення оплати. Об'єктами бухгалтерського обліку в процесі реалізації є: обсяг реалізованої продукції (в натуральних і вартісному вимірниках), витрати, пов'язані з реалізацією, фінансовий результат від реалізації (як правило, прибуток), а також розрахунки з покупцями (за реалізовану продукцію), бюджетом (за і податками), банками (по кредитах) та іншими господарюючими суб'єктами, що виникають у процесі реалізації. Отже, бухгалтерський облік відображає не тільки господарські процеси, а й їх результати.

Підприємства реалізують свою продукцію покупцям на підставі укладених договорів (угод). Відпуск готової продукції покупцям оформляється накладною на відпуск товарно-матеріальних цінностей (ф. № М-20), яка є підставою для списання готової продукції підприємством-виробником, що здійснило її відпуск, для оприбуткування її підприємством-одержувачем і для дозволу на вивезення її з території підприємства-постачальника. При методі нарахування датою реалізації вважається дата передачі права власності на продукцію (роботи, послуги) згідно з базисними умовами поставки, визначеними сторонами, незалежно від строку здійснення платежів. У цьому разі датою реалізації вважається дата відвантаження готової продукції покупцям (а для робіт, послуг — дата оформлення документів, які засвідчують їх виконання). Розрахунковими документами є:

- договір
- рахунок фактура
- платіжна вимога

Відвантаження із складу підприємства, реалізованої продукції або товарів здійснюється на підставі документа «Товарно-транспортна накладна»; передачу продукції і товарів із складу до тор-

гівельного приміщення (для роздрібної торгівлі) здійснюється шляхом використання документа «Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів».

Синтетичний облік наявності та руху продукції за фактичною виробничою собівартістю здійснюється на активному рахунку 26 «Готова продукція». Виконані та здані за актами замовників роботи (послуги) за фактичною собівартістю описуються з рахунку 23 «Виробництво» на дебет рахунку 903 «Собівартість реалізованих робіт». При журнально-ордерної формі бухгалтерського обліку суму фактичної собівартості готової продукції, яка розрахована у журналі — ордері № 10, записують у журнал — ордер № 10/1. За спрощеною формою облік наявності та руху готової продукції ведеться у Відомості обліку виробничих запасів та готової продукції (ф. №2 В-2). Тут за кожним видом готової продукції відображається (у натуральних та грошових вимірниках): залишок на початок місяця, прийом, видаток та залишок на кінець місяця.

Аналітичний облік готової продукції ведеться за видами готової продукції. За дебетом рахунку 90 «Собівартість реалізації» відображається виробнича собівартість реалізованої готової продукції, робіт, послуг; фактична собівартість реалізованих товарів (без торгових націнок), за кредитом — списання в порядку закриття дебетових оборотів на рахунок 79 «Фінансові результати».

З використанням комп'ютерної техніки на багатьох виробничих підприємствах прийнято вести облік реалізації готової продукції без застосування узагальнюючих документів, виняток становить формування оборотно-сальдової відомості за рахунком 26 «Готова продукція». Цей документ характеризує інформацію щодо оборотів і залишків готової продукції. Однак цього недостатньо, тому ми вважаємо за доцільне на підставі первинних документів складати реєстри документів з реалізації готової продукції. Реєстри необхідно формувати за напрямками реалізації, видами продукції, покупцями та замовниками. Щоденне заповнення цих реєстрів дасть змогу здійснювати оперативний контроль за реалізацією продукції, застосуванням цін та їх змінами, надходженням виручки.

У зв'язку з цим вважаємо за доцільне на виробничих підприємствах до рахунку 26 «Готова продукція» відкрити два субрахунки:

- 261 «Готова продукція за обліковими цінами»;

- 262 «Відхилення фактичної виробничої собівартості готової продукції від облікових цін».

Необхідність виокремлення зазначених субрахунків пояснюється тим, що в аналітичному обліку можливе відображення го-

тової продукції за обліковими цінами, а надходження та відпуск готової продукції в синтетичному обліку — за фактичною виробничою собівартістю; при цьому облікові записи в системі рахунків можуть бути різними.

Для вдосконалення обліку готової продукції та її реалізації вважаємо за необхідне розмежувати витрати на збут, які пов'язані з доведенням існуючої продукції до споживача (тара, упаковка, вантажні роботи, транспортування, складування, витрати на утримання складів, магазинів, торгового персоналу тощо) та маркетингові витрати, що виникають у зв'язку з вивченням і стимулюванням попиту, пошуком інформації про ринки збуту і розширенням частки ринку виробника.

Помітну увагу необхідно приділити плануванню скорочення собівартості продукції по техніко-економічним факторам, що дозволять визначити вплив на затрати заходів по підвищенню науково-технічного рівня. Удосконалити нормування матеріальних і трудових затрат на виробництві на основі більш широкого впровадження нормативного обліку затрат на виробництво і його елементів. При цьому особливу увагу приділити пошуку можливостей оперативного виявлення відхилень від діючих норм.

Список використаних джерел

1. *Павлюк І.* Реалізація цінностей і податкових зобов'язань з ПДВ та шляхи її вирішення / І. Павлюк // Економіка АПК. — 2007. — №7. — С. 9—21.
2. *Лишilenко О.В.* Бухгалтерський облік: Підручник. — 3-тє вид., перероб. і доп. — К.: Вид-во «Центр учбової літератури», 2009.
3. *Бабченко Н.М.* Визнання моменту реалізації / Н. М. Бабченко // Економіка. — АПК. — 2005. — №3. — С. 83—86.
4. *Бірюкова О.* Облік реалізації готової продукції / О. Бірюкова // Бухгалтерія у сільському господарстві. — 2004.— № 19. — С. 6—7.